

**PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
NA LATA 2016-2020**

Radlin, listopad 2015

1. Wstęp

Program aktywności lokalnej (PAL) jest narzędziem rozwoju form aktywnej integracji służącym aktywizacji społecznej i rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej poprzez prowadzenie działań aktywizacyjnych adresowanych do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną.

Zgodnie z założeniami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Poddziałanie 9.1.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także wytyczne w zakresie rewitalizacji przewidują możliwość zastosowania PAL w celu **integracji społecznej osób wykluczonych społecznie i zawodowo, będących klientami Ośrodka Pomocy Społecznej umożliwiając im prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz ułatwiając im dostęp do rynku pracy bez względu na różnice płci.** Poprzez realizację PAL ośrodki pomocy społecznej mają możliwość przyczynienia się do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem. Narzędzia aktywnej integracji służą do przywrócenia zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskania wsparcia dochodowego oraz wyeliminowania przeszkód napotykaných przez te osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wpierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

2. Lokalizacja

Program kontynuowany będzie na terenie umownej dzielnicy Radlina „Marcel”. Od roku 2010 umowny obszar Marcel poszerzono o budynek socjalny mieszczący się przy ul. Mariackiej 93. W miarę potrzeb oraz możliwości jakie dają projekty unijne Program może zostać rozszerzony na inne dzielnice, bądź też ujmować grupę docelową osób nie związanych z danym terenem, a posiadających wspólną cechę w poszczególnych kategoriach (osoby niepełnosprawne, młodzież do lat 18, osoby bezrobotne, samotnie wychowujące dzieci, doświadczające przemocy czy też osoby starsze i samotne).

3. Cele oraz przewidywane rezultaty.

Zidentyfikowanym problemem ogólnym, do którego rozwiązania przyczyni się niniejszy Program jest niska aktywność społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej co sprzyja dezintegracji społecznej oraz wykluczeniu społecznemu tych osób. Problemami szczegółowymi są:

- niski poziom wykształcenia,
- niskie kwalifikacje zawodowe,
- niedostosowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy,
- niska samoocena,
- niska motywacja do aktywności zawodowej i społecznej,

- pogłębiająca się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- trudności w pełnieniu ról społecznych, rodzinnych i zawodowych,
- niski poziom kompetencji społecznych i umiejętności funkcjonowania w środowisku,
- nieumiejętność organizacji czasu i zarządzania budżetem domowym.

Zatem **celem ogólnym programu jest podniesienie aktywności społeczności lokalnej oraz instytucji lokalnych na rzecz samodzielnego rozwiązywania ważnych problemów społecznych**, w szczególności osób wykluczonych społecznie i zawodowo, będących klientami OPS w Radlinie umożliwiającą im prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz ułatwiająca im dostęp do rynku pracy.

Celami szczegółowymi są również: podniesienie samooceny i zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej, zwiększenie umiejętności społecznych i pełnienia ról społecznych. Zakładanymi rezultatami Programu są:

- wzrost jakości świadczonych przez OPS w Radlinie usług;
- podniesienie samooceny uczestników programu;
- nabycie przez uczestników Programu umiejętności społeczno-zawodowych;
- wzrost motywacji i aktywności społeczno-zawodowej uczestników Programu.

Produktami Programu są:

- wzrost kwoty świadczeń na klienta objętego instrumentami aktywnej integracji;
- kontynuacja działań partnerstwa lokalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych umownej dzielnicy Radlina „Marcel”;
- kontynuacja działań klubu wolontariatu;
- zorganizowanie spotkań edukacyjnych z ekspertami;
- zorganizowanie turniejów siatkówki;
- zorganizowanie festynów integracyjno-kulturalnych;
- zorganizowanie wizyt studyjnych;
- zorganizowanie warsztatów i działań aktywizujących.
- zorganizowanie dnia wolontariusza.

4. Ocena zasobów niezbędnych do uzyskania założonych celów

Najistotniejszym zasobem, który przyczyni się do prawidłowej realizacji programu jest dotacja rozwojowa pochodząca ze środków Unii Europejskiej. OPS w Radlinie posiada już doświadczenie w realizacji projektów unijnych od 2008 r. Biuro realizacji Programu mieści się w siedzibie OPS w Radlinie. Na cele realizacji wybranych form wsparcia dopuszcza się możliwość wynajmu sal poza

Ośrodkiem oraz wykorzystanie istniejącej infrastruktury na terenie miasta Radlin. Ośrodek dysponuje profesjonalną kadrą, która sprawdziła się już w podobnych zadaniach.

Na potrzeby realizacji Programu dodatkowo zostanie zatrudniony ze środków unijnych animator lokalny, który będzie bezpośrednio uczestniczył we wszystkich przejawach aktywizacji społeczności lokalnej. Program Aktywności Lokalnej jest odpowiedzią na sygnalizowane przez mieszkańców potrzeby. Potrzeby te zostały wyartykułowane zarówno na warsztatach prowadzonych w ramach tworzenia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlin na lata 2014 – 2020” jak i ankietach przeprowadzonych przez Miasto Radlina na potrzeby budowy programu rewitalizacji.

5. Szczegółowy opis planowanych działań

Szczegółowy plan działań będzie wynikał z zatwierdzonych projektów, które realizował będzie OPS w Radlinie. W realizację PAL włączone zostaną bądź osoby zamieszkujące daną dzielnicę bądź też skupiające się wokół jakiegoś wspólnego problemu w systemie kategoryjnym będące klientami OPS w Radlinie. Brać oni będą udział w działaniach środowiskowych oraz wykorzystane zostaną względem nich wynikające z diagnozy poszczególne instrumenty aktywnej integracji oraz środowiskowa praca socjalna.

Z uczestnikami Programu zostaną podpisane porozumienia o współpracy a działania w nich określone realizowane będą w zależności od trwania poszczególnych projektów jak i ich zasobów i potrzeb.

Grupa osób, które podpiszą porozumienie – deklarację udziału w Programie współpracować będzie z animatorem lokalnym lub pracującym metodą środowiskową pracownikiem socjalnym, który wspierał będzie lokalnych liderów na spotkaniach z lokalnymi władzami, instytucjami jak i w codziennych działaniach. Zostaną zorganizowane wyjazdy studyjne celem zaprezentowania dobrych praktyk w innych rewitalizowanych miastach czy osiedlach. Co roku uczestnicy programu zostaną zaangażowani w organizację festynu integracyjno-kulturalnego.

Wychodząc naprzeciw potrzebom młodzieży oraz wykorzystując współpracę z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Radlinie zostaną zorganizowane turnieje siatkówki. Prowadzone będą warsztaty oraz działania aktywizujące z zakresu dbania o wizerunek własnej przestrzeni mieszkalnej. Organizowane będą również spotkania edukacyjne z ekspertami różnych dziedzin.

Jednocześnie kontynuowane będą działania lokalnego partnerstwa na rzecz rozwoju i rozwiązywania problemów lokalnej społeczności. W celu oddziaływania na szerszą społeczność kontynuowane będą działania Klubu Wolontariatu.

6. Czas trwania programu i harmonogram realizacji poszczególnych działań

Czas realizacji PAL zakłada się na lata 2016-2020. Szczegółowy harmonogram realizacji poszczególnych działań oraz dzielnice na których będzie realizowany wynikać będzie z realizowanych projektów, które stanowią główny sposób finansowania Programu.

7. Budżet przewidziany na realizację programu z podziałem na poszczególne kategorie wydatków

Budżet Programu Aktywności Lokalnej uzależniony jest od wielkości wsparcia projektów unijnych. Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Radlinie na rok 2016 przewiduje kwotę 18 300 zł z przeznaczeniem na działania środowiskowe.

8. Podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych części składowych programu

Za poprawne wdrożenie Programu odpowiadać będzie OPS w Radlinie. Do jego zadań należeć będzie realizowanie działań zgodnie z przyjętym harmonogramem oraz w oparciu o przyjęty budżet. Do celów realizacji PAL w ramach aktywnej integracji może zostać zatrudniony animator lokalny.

Na czas realizacji poszczególnych projektów umożliwiających realizację PAL utworzony zostanie tzw. Zespół Projektu.

W celu prowadzenia prawidłowej dokumentacji rozliczeniowej na potrzeby poszczególnych projektów zostanie zaangażowana osoba do obsługi księgowej. Jej zadaniem będzie prawidłowe rozliczenie poszczególnych projektów, dokonywanie płatności na rzecz personelu oraz na rzecz beneficjentów za wykonane usługi, sporządzanie wraz z koordynatorami poszczególnych projektów wniosków o płatność itp. Na potrzeby realizacji Programu zostaną również zaangażowane osoby zajmujące się administracją, kadrami i płacami w Ośrodku. Powyższy zespół stanowi gwarancję efektywnej realizacji całego Programu.

9. Uzasadnienie realizacji programu

Diagnoza problemów społecznych w Radlinie wykazała, że z pomocy społecznej korzysta ok. 4% ludności miasta. Wśród dysfunkcji społecznych, ze względu na które przydzielana jest pomoc najczęściej występują: bezrobocie (32,63 %), długotrwała lub ciężka choroba (26,95 %) i często wynikająca z długotrwałej choroby niepełnosprawność (22,11 %). Łącząc jednak takie dysfunkcje jak wielodzietność (8,84 %), bezradność zarówno w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin niepełnych (8,63 %) jak i wielodzietnych (5,47 %) oraz częstokroć wynikającą z powyższych potrzebę ochrony macierzyństwa (12,21%), to właśnie one są głównymi powodami ze względu na które niesiona jest pomoc rodzinom, poza dotykającym ich bezrobociem.

Najwięcej klientów OPS w Radlinie pochodzi z rejonu Marcel (45,56%). W większości rejon ten tworzy stare osiedle górnicze z licznymi walorami architektonicznymi. Wcześniejsza polityka eksmisji i kumulowanie osób z najniższych warstw społecznych utworzyło swoiste "getto" osób wykluczonych społecznie. Ze względu na niską aktywność społeczno-zawodową mieszkańców tego rejonu Ośrodek planuje kontynuację działań PAL i dalsze wdrażanie metody Organizowania Społeczności Lokalnej (OSL).

Zauważalny jest zanik prawidłowych relacji w rodzinach, które z powodu braku zatrudnienia znajdują się w ciężkich sytuacjach materialnych. Brak stabilności materialno-bytowej nie pozwala na pełne zaangażowanie się w sprawy dzieci, które coraz bardziej oddalają się w kierunku grup rówieśniczych, często reprezentujących podobne pochodzenie. Wieloletnie pozostawanie na marginesie życia społeczno-zawodowego powoduje niskie poczucie własnej wartości, niską samoocenę i brak chęci zmiany swego położenia osób wykluczonych społecznie.

Uzasadnieniem potrzeby realizacji Programu jest konieczność zwiększenia efektywności i promocji aktywnej integracji w wymiarze społecznym, zawodowym, edukacyjnym czy zdrowotnym na terenie Radlina. Brak podjęcia zakładanych działań spowoduje dalszą dezintegrację społeczną i zwiększy tym samym poziom wykluczenia społecznego grup docelowych. Już teraz dysfunkcję ubóstwa diagnozuje się na poziomie ok. 39,16 % wszystkich klientów objętych pomocą społeczną. Uzasadnieniem jest również możliwość uzyskania wsparcia finansowego w powiązaniu z instrumentami aktywnej integracji.

Realizacja Programu (funkcjonowanie lokalnego partnerstwa utworzonego w jego ramach, wykorzystywanie do realizacji aktywnej integracji wykwalifikowanego personelu bądź całych firm specjalizujących się w tego typu usługach) przyczynia się do wzmocnienia wszystkich sektorów, zarówno instytucji samorządowych jak i organizacji pozarządowych i prywatnych przedsiębiorstw. Wymiana doświadczeń tych sektorów, wspólne działania, które realizowane są w związku z projektem tworzą nową jakość świadczonych przez nich usług nie tylko na lokalnym rynku pracy, ale całej sferze społecznej.

Na koniec należy dodać, że realizacja Programów aktywności Lokalnych wpisana jest w Strategię Zrównoważonego Rozwoju Miasta Radlin na lata 2014-2020 oraz jak wynika z ankiet przeprowadzonych na potrzebę utworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w 2015 r. dzielnica Marcel jest jedyną dzielnicą, w której respondenci są przekonani, że zamieszkiwany przez nich rejon jest źle postrzegany przez osoby z zewnątrz. a im samym mieszka się tam gorzej niż w innych rejonach miasta. Wg respondentów głównymi problemami społecznymi są narkomania, alkoholizm, przestępczość oraz niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i brak poczucia bezpieczeństwa. Marcel jest również miejscem występowania skoncentrowanych problemów przestrzennych i infrastrukturalnych – często dochodzi tu do dewastacji, budownictwo jest

zaniedbane. Uciążliwe dla mieszkańców jest ponadto sąsiedztwo osób zakłócających ład społeczny oraz zła jakość powietrza spowodowana bliskością zakładu produkcyjnego.

Wobec powyższego utworzenie i realizacja przedmiotowego Programu jest zasadne.